

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izvenjsi
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 213.

V Ljubljani, v torek 18. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Zadružništvo in zavarovanje.

Govoril na drugem slovenskem katoliškem shodu
V. Podgorc.

»Ubi est ergo unionis major ratio, ibi plus vigebit virtus amoris, qui civitatem constituit et conservat.« Thomas Aq. Opusc. XX. 4, 4.

»Zaklet naj bo svet v tvojem delu,« to je sodba, določena človeškemu rodu kot kazni. Svet ni vrt, poln cvetic, marveč kakor sovražnik nasprotuje narava človeku in razdira, kar je človeška roka z mnogim trdom sezidala, razdira ne samo človeško delo, marveč z neusmiljeno roko tudi človeka samega.

Bolezen, starost, ogenj, toča — kdo jih bo našteval vse sovražnike človeškega rodu, izvršitelje božje pravičnosti, ki je zaklela svet zavoljo greha.

Naravi je dal stvarnik oblast proti človeku, človeku pa pamet za boj proti sovražni naravi, da bi si s pametjo odvrčal in olajšaval udarce neusmiljenih nezgod.

Naravno je, da se naloži mnogim, česar eden ne premore, ali da delo, ki ga nikoli ne moremo dovršiti, razdelimo na več obrov. To načelo je obveljalo tudi proti nezgodam. Kar je enemu prehudo, začeli smo nalagati mnogim, in kar se naenkrat ne da doseči, iščemo potrpežljivo z doslednim delovanjem.

Tako je postalo zavarovanje velevažen faktor v življenju narodov.

Misel, naj si ljudje razdelé težo udarcev ali na več oseb, ali na daljši čas, ni nova. Že ob pričetku 14. stoletja se je na Laškem zavarovalo blago, namenjeno daljšemu transportu po vodi ali po suhem. Najstarejša zavarovalna pogodba, ki se je nam ohranila, je napravljena dne 22. aprila leta 1329 pri nekem notarju v Sijeni. Sprva so ljudem zavarovali blago le bogati zasebniki, a kmalu so spoznali, da je vzajemno zavarovanje sigurniše, in se je prvo zavarovalno društvo ustanovilo v Portugalu ob času kra-

lja Ferdinanda (1367—1383). Združili so se tedaj vsi lastniki ladij z namenom, da skupno nosijo skupni riziko.

V 17. stoletju je nastalo več zavarovalnih društev, ki so dobivala od vlade razne privilegije. Veliki razvoj zavarovalnic se je pa pričel še le leta 1824, ko je društvo »Assurance Corporation« izgubilo svoj monopol.

Nastala so razna društva, kakor gobe, zdrava in nezdrava, dokler se ni tem društvom uprla socialna misel, da se zavarovanje ne sme več prepuščati spekulativnemu kapitalu, da se po nesreči tepni človek ne sme izkoristiti od dobičkaželjnih ljudi.

Nastale so vzajemne zavarovalnice, deželne zavarovalnice, zadružne zavarovalnice v drugih deželah poprej, v zadnjem času pri nas na Koroškem, in nazadnje je še Kranjska povila novo vzajemno zavarovalno društvo.

1. Zavarovanje zoper ogenj.

Namen zavarovanja je, nesrečo, ki zadene enega, razdeliti na mnoge. Iz tega sledi, da se ta namen tem boljše doseže, čim več je ram, na katere se more udarec razdeliti. Naravna pot je pa, da se vsaktera stvar prične z malim in pozneje izraste do primerne velikosti. Tako je bilo z zavarovanjem tudi. Nahajamo je sprva v rokah zasebnikov, v rokah društev in še le v najnovejši dobi se vedno glasneje naglašja, da bo treba zavarovanje organizovati na širši podlagi. Tako so nastale razne deželne zavarovalnice zoper ogenj, pri nas na Koroškem lani, na Kranjskem vzajemno zavarovalno društvo letos. Stara krajevna zavarovalna društva, kakor so se bila ustanovila pred leti, bodo bolj in bolj ponehala in se spojila z novimi širšimi zavarovalnimi podjetji.

Krajevnih ali zadružnih zavarovalnic proti ognju menda ne bomo več snovali, a vendar bodo v ti stroki zadrage ali društva velikega pomena.

O zavarovalnih društvih se zdaj pravi, da so ali krivična, ali predobra. Nekatera društva so res predobra; želeč postati popularna, plačujejo več odškodnine, kakor je v resnici škoda. Vsled tega se število požarov grozno množi. Slučaji, da eden in isti lastnik v teku kratkih let tri ali štirikrat pogori, bi se ne smeli dogajati. Pri nas na Koroškem, kjer si je liberalizem ljudstvo po svoje vzgojil, so pa taki slučajji na dnevnem redu. Vsled tega so zavarovalna društva pri nas deloma pasivna, vsaj »Wechselseitige« je pasivna in pasivna bo tudi deželna zavarovalnica, dokler se ne najde sredstvo, ki bi vspešno branilo zavode zoper brezvestne požigalce.

Na drugi strani pa se zopet vedno čujejo pritožbe, da društva ne odškodujejo, kakor so zavezana, vzlasti v slučajjih, kjer si zavarovalec ne ve najti pravne pomoči.

Društvom takih nedostatkov zopet ne smemo očitati, kajti vsakteri veliki organizem postane neokreten, če si ne pridobi manjših organov, posredujočih med individualom in celoto.

Večji ko so zavarovalni zavodi, tem živješe se čuti potreba takih organov.

In hvala Bogu, za velike gospodarske naprave so nam zrastle tudi že organi — kakor mlademu ptičku perje — v zadrugah.

Da razprava ne bo presplošna, prestopim na naše razmere. Ustanovila se je nova slovenska vzajemna zavarovalnica in treba bo ljudi, ki se pečajo z zadrugami, opozoriti na njihovo — dolžnost.

Dve svetinji našega naroda imamo braniti: versko prepričanje in gmetni blagor. Da ima katoliški shod vzlasti prvi smoter pred očmi, menda ni treba naglašati. Mi stojimo na stališču akvinskoga filozofa, ki nas uči: »Oeconomia est species prudentiae... divitiae comparantur ad oeconomiam non sicut finis ultimus, sed sicut instrumenta quaedam. Finis autem ultimus oeconomicae est totum bene vivere.«

Kedar je nam braniti ti dve svetinji, glejmo neprestano naprej, glejmo pa tudi pred se, da se ne izpodtaknemo in si ne napravimo več zaprek, nego jih je treba.

Nova zavarovalnica bo imela dosti zaprek. Da se bo borila zoper razna društva, kot »Riunione Adriatica«, »Franco-Hongroise« itd., ji Slovenci ne bodo zamerili, pa nekaterim ne bo prav, da se začne konkurenca proti zavodu, ki nosi slovansko ime.

Morebiti smem reči, da je stara slovanska zavarovalnica dobra, a novo podjetje je boljše, in sicer tako boljše, ki staremu dobremu ni nasprotno.

Da bo nova zavarovalnica prospevala, treba ji je, da stopi v tesno zvezo z zadrugami, in k temu je ravno zdaj najlepša prilžnost.

Naloga zadrug naj bo:

1. Delati na to, da si bodo vsi kmetje zavarovali zoper ogenj svojo premično in nepremično last. Žalibog je še dosti kmetov, ki svojih poslopij nimajo zavarovanih, pridelke in živino si pa še manj zavarujejo. Zadrage, vzlasti posojilnice imajo dosti prilžnosti, vplivati v tem smislu.

2. Naj prevzamejo zadrage pobiranje premij in splošna opravila, ki so jih oskrbovali do zdaj razni agentje.

Nakrat to sicer ne pojde, a lahko bo mogoče, ko si bodo polagoma naše zadrage omislile svoje poslovdje. Stvar pa itak ni tako nujna, kajti bati se je, da novi zavarovalni zavod ne bi postal vseslovenski zavod, če se ne razvije v kranjsko slovensko deželno zavarovalnico. Kot privaten zavod bo vsaj pri nas na Koroškem težko tekmovala z deželno našo zavarovalnico. In da bi se v Ljubljani kmalu napravili obmejnim Slovincem v bran zavodi, kakor jih je n. pr. v Celovcu ljudstvu v blagor napravila nemško narodna stranka, menda zaman upamo. (Konec prih.)

LISTEK.

Na božjo pot in razstavo.

IX.

Pariz, 19. avg.

Kaj je Pariz?

(Dalje.)

Ne daleč odtod onstran reke Seine je dom invalidov z grobovom Napoleona I. Cerkev je kvadratična stavba z velikansko 105 m. visoko kupolo, priprosta, a veličastna; veliki oltar nosijo štirje (8 m. dolgi) marmornati stebri, baldahin je ves z zlatom prevlečen. Pod kupolo v sredi cerkve je zgoraj odprta okrogla kript, v kateri se vidi sarkofag 4½ m. visok, 1350 stotov težak iz granita in porfirja. Kripta je 6 m. globoka in ima 11 m. v premeru. 12 angelov stoji naokrog ob arkadah, ob katerih vise zastave Napoleonovih bitek, in na stenah je 10 relief, ki predstavljajo njegove glavne pridobljene zmage. Uhod v kripto je zaprt navadno in je za velikim oltarjem, koder sta tudi grobova in kipa Napoleonovih dveh najljubših prijateljev, Duroc a in Bertranda, nad uhodom pa se blešče te-le besede iz Nap. oporoke v francoskem jeziku: »Želim, da moj pepel počiva na obrežju Sene, v sredi tega francoskega naroda, ki sem ga tolikanj ljubil.« — Prenos sarkofaga z otoka sv. Helene je stal 140.000 fr.

Gredeč dalje pridemo mimo vinske lope

v živalski vrt, koder so vzlasti ptičje vrste zastopane v obilnem številu. Francozi imajo obilno kolonij in zato lahko po ceni dobivajo razne redke živali iz vseh delov sveta.

Ali hitimo proti severu. Hiše postajajo nekoliko manjše, toda ulice so še vedno dolge in široke. Priprosti ljudje, revnejše napravljeni, se množe, bogato oblečenih je zmerom manj videti. V tem delu, ki se imenuje Mont martre, je 1871 začela komunarda svoje strahovito delo in besnela cela dva meseca. Uprli so se svoji vladi, se bili s someščani, pustošili, prelivali kri in umorili svojega škofa in 20 dominikancev. V spravo za te grozovitosti komune in v znak narodne povrnitve k Bogu je zaobljubilo mesto in vsa Francija, sezidati na Mont martre veličastno hišo božjo in jo posvetiti presv. Srcu Jezusovemu. Vzvišena misel, a težko izvršljiva! Mont martre je ilovčast svet in zato so morali postaviti 100 pilotov, po 4—5 m. debelih, 35 m. globoko. Sam temelj je vzel 3 milijone frankov. Leta 1874 so začeli zidati in stavba še ni končana. Doslej se je porabilo 30 milj. frankov. Sploh nisem videl nikoder tako lepih cerkva, kakor na Francoskem. Celo Laška, ki se ponaša z lepimi cerkvami, se ne more skoro meriti s Francosko glede elegancie in impozantnosti, k čemur veliko pripomore divni gotični zlog. Cerkev na Montmartru je pa bizantinsko-romanskega zloga, priprosta in vendar tako

mogočna. Nad slavolokom velikega oltarja so zapisane besede v latinskem jeziku: »Najsvetejšemu Srcu Jezusovemu skesana in zaobljubljena Galija«. Petnajst kapel je okrog vel. oltarja, 8 jih je v kripti, ki pa je bila zaprta. Noč in dan je sv. Rešno Telo izpostavljeno.

Bilo je v nedeljo popoldne. Ravno je bila pridiga o Srcu Jezusovem. Po pridigi pa se je razvila po prostorni cerkvi veličastna procesija. Ženske in moški s svečami v rokah so šli pred Najsvetejšim (celo voljaki so bili vmes), s kora pa je odmevalo koralno petje. Spodbudno so se udeleženci obnašali. Kajpak da se ni pogrešalo tudi zija. Velike cerkve ladija je bila skoro polna. Bazilika Sacré Coeur stoji 100 m. nad Seno ali 40 m. nad podnožjem griča Montmartre. Tudi veliki zvon, 300 stotov težak, se vidi v bližnjem poslopju. Ali če stopiš iz cerkve, odpre se ti najlepši razgled po Parizu.

Ako se obrnemo proti jugovzhodu, gremo mimo Halles centrales, prodajalnih lop, ki imajo 2000 prodajalnic z najrazličnejšim sočivjem in drugim živežem, ter pridemo po Rue de Rivoli v Tuilerije, koder je Napoleon I. stanoval. Pa te velikanske palače so zdaj podrte in raztezajo se na taistem mestu lepi vrtovi, 700 m. dolgi in 30 ha obsežni. Od Tuilerij pa se gre v Louvre, pariški veliki muzej. Umetnosti vseh krajev in časov, od Nimroda in Semi-

ramide do najnovejših projektov iz slikarstva in kiparstva, vse vidiš v teh velikanskih prostorih. 18 muzejev je in vsak obsega 5—20 soban. Asirska in feniška, egiptovska, etrurska in grška skulptura, srednji vek in renesanca, etnografija, moderno kiparstvo in slikarska galerija z 2000 podobami (Leonarde, Tician, Rafael, Murillo, Ruben). Kajpada krščansko oko žali marsikak kip in podoba. Sploh se opaža pri Francozih, da ljubijo kontraste. Poleg najbolj nabožne slike najnemoralnejša soha, poleg največje pobožnosti največje brezverstvo, ob največjem bogastvu največje revščino, v najhujši razburjenosti najslajši mir.

Na koncu Rivoli ceste je največji trg pariški, središče, Place de la Concorde. Na sredi med dvema velikima vodnjakoma je luksorski obelisk, celovit, 80 čevljev visok, ki je 3200 let stal v Egiptu (Teben), l. 1836 pa ga je francoski kralj Ludovik Filip dobil v dar. Na tem trgu je stala pred sto leti zloglasna guillotina. Dve leti je rezala Francozom glave. Prvi je prišel na vrsto kralj Ludovik XVI., nato Marija Antoaneta in še 3000 drugih nedolžnih. Naposled pa so tudi tisti, ki so guillotino postavili, morali svoje glave položiti pod njo, kakor Robespierre, Dante itd.

Ali pojmo dalje. Kmalu smo pri bastilji, ki je znana iz zgodovine revolucije. Na tem trgu stoji julijev steber (Colonne de Juillet), ki ga je dal napraviti kralj Ludovik Filip v spomin v juljski revoluciji (1830

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. septembra.

Položaj na Češkem se je v zadnjih dneh v marsičem znatno spremenil. Volivni oklic mladočeške liberalne stranke, katerega glavne misli smo včeraj ponatisnili, sicer ne kaže v mladočeški politiki nikake premembe, toda naglašati treba, da se s tem oklicem ne strinjajo niti vsi mladočeški poslanci. Precejšnja večina članov bivšega mladočeškega kluba se ne ogreva več za obstrukcijo, o Staročehih je pa itak znano, da so se le prisiljeni uklonili sklepu tedanje neznatne večine. Več mladočeških bivših poslancev je že izjavilo, da jih ni treba več šteti mej kandidate za drž. zbor, mej temi posebno dr. Forscht in Spindler. Nekaj mož je pa takih, da ne morejo več pričakovati potrebnega zaupanja mej volivci. — Značilno je, kar piše »Hlas Naroda« v tem oziru. List namreč svetuje, naj se resno premisli, ali bi ne bilo bolje, opustiti obstrukcijo in z rednim parlamentarnim delom poskrbeti za obstoj parlamenta. Saj se lahko tudi v tem slučaju nadaljuje boj proti vladi in Nemcem. V nasprotnem slučaju nam itak ni nič drugega pričakovati, nego nemško birokratiški absolutizem z nemškim generalom na čelu, na čegar zastavi se bodo blestele besede: nemški državni jezik. — Te besede bodo našle dovoljen odmev v treznomiselnem narodu.

Volitveno gibanje v Galiciji. Mej vsemi kronovinami pričakuje najbolj vročega boja Galicija. In to po pravici, saj so bile že dosedaj volitve v Galiciji v marsičem podobne onim v Srbiji, koder se uporabljajo vsa mogoča sredstva, da ne pride do veljave ljudska volja. Tem večji boj bo pa sedaj, ker bo imela velika večina dosedanjih oficijelnih poljskih kandidatov prav resne nasprotne kandidate. Tako bo nastopil protikandidat proti Gnievoszu, potem imajo resne protikandidate Potoczek, Znamirovski, Binder in Wachnianin. Sploh pa niti niso imenovani še razni poljski kandidatje, ki bodo nastopili proti dosedanjam »zastopnikom« poljskega naroda.

Saski princ Albert †. Mej brzobjavkami smo včeraj objavili vest, da se je smrtno ponesrečil najmlajši sin saskkega princa Jurija in brat prestolonaslednika Fridrika Avgusta, nadvojvodinje Marije Jožefe, soproge nadvojvode Otona, in duhovnika princa Maksa. V nedeljo zvečer okoli osme ure se je vračal iz Pilnitz v svoje bivališče Wolkau pri Nossenu. Na potu so se mu splašili konji in padel je z voza tako nesrečno, da je umrl deset minut pozneje malo pred polnočjo. Truplo prepeljejo v Draždane. Ponesrečeni princ je bil v 26. letu svoje dobe ter je bil ritmojster v prvem

palih junakov. Steber je iz brona vlit, 50 m. visok, ima 4 m. v premeri in je votel po sredi, da se lahko po 240 stopnicah pride na vrh, odkoder je najlepši razgled. — Od bastije gremo mimo Roquette, ječe za roparje in druge hudodelce. Precej na to pa smo pred največjim in najlepšim pokopališčem pariškim »Père-Lachaise«, (Lachaise je bil spovednik Ludoviku XIV.). Meri 100 orolov in leži na bregu. Vrste se v nepregledni vrsti kapelica za kapelico, grob za grobom, križ za križem. Med 2500 spomeniki so nekateri veličastni, zvečine pa so priprosti in enakomerni. Skoro vsi znameniti možje francoski so tu pokopani. Je pa 5 pokopališč v Parizu. Grob (2 m.) stane 170 fr. za deset let. Vsak dan je nad sto mrličev v Parizu, na leto pa okrog 50.000. Na desno velikemu vходу je judovsko pokopališče (V Parizu je namreč 40.000 judov). Rotšildi so tu pokopani. Na drugem koncu je mohamedansko pokopališče, precej zraven pa Crématoire, hiša z dvema dimnikoma, koder mrličje sežigajo, kdor si ravno ta »okus« izvoli za svoj zadnji počitek.

Toda dovolj! Ogledali smo si nekoliko mesto Pariz. Kajpada le nekoliko. Kdor bi hotel videti vse znamenitosti, pogledati v vse cerkve, ogledati vse sijajne stavbe, prodreti v vse življenje in zvedeti vse mogoče, potrebovali bi za to cele mesece. Toda nama ni bilo ni časa ni volje zato. Hitela sva, da si ogledava najznamenitejšo v tem času — pariško svetovno razstavo.

ulanskem polku cesarja Franca Jožefa. — Na enak način je umrl starejši stric saski kralj Friderik Avgust II, ki je v avgustu 1854 na Tirolskem mej Imstom in Wennsem padel z voza.

Soc. dem. strankarski shod v Monyuncu. V nedeljo se je otvoril v Monyuncu prvi strankarski shod nemške socialne demokracije. Shod je otvoril »pozdravnim govorom« heški poslanec dr. David, ki je naglašal, da je že dejstvo, da sme socialna demokracija zborovati v mestni dvorani starega školovskega mesta, dokaz, da se upošteva socialna demokracija. Spominjal se je nato Liebknechta, čegar slika je velika poleg kipov Marksa, Lassalla in Engelsa in ki je zjedini vse nemške soc. dem. stranke. Bebla je radi bolehnosti zastopal poslanec Auer. Včeraj dopoldne so se pričela glavna zborovanja, katerih se udeležuje kakih 250 delegatov. Avstrijske soc. demokrate zastopata dr. Ellenbogen in Pernertorfer.

Dogodki v Kini. Že davno napovedana mirovna pogajanja se še sedaj niso pričela. Zavlačujejo jih neki Kitajci sami. Glavna ovira je baje Li-Hung-Čang, ki še sedaj ni odpotoval iz Shanghaja. Mož, kakor pravijo, ne mara, da bi ga spremljal ruski parnik, severoameriške vojne ladje mu pa velesile ne dovolijo. Vkljub temu pa so Rusi že jeli umikati svoje čete iz Pekina v Tientsin. Ta ruski korak pa po mnenju angleških krogov ne bo imel nobenega vpliva na stališče ostalih velesil, ker bodo Rusi umaknili le one čete, ki so vsled prevelikega napora že davno potrebne počitka. Pričakovati pa je, da bodo Rusi potem nadomestili te čete z novimi in da bodo ta zgled posnemale tudi druge vglesele. Pekin ostane seveda oblegan, dokler se ne sklene končni mir.

Dopisi.

Iz Trsta 14. t. m. Današnji tržaški »Il Piccolo«, glasilo, židov progressa, italijanske vlade itd. je objavil sledeči članek: »Iz Zagreba v Ljubljano. Katoliško-hrvatskemu shodu v Zagrebu sledi sedaj katoliško-slovenski shod v Ljubljani. Shod je menjal sedež in narodnost, a ostali so jedni in isti udeleženci shoda in tudi... mišljenje katoliško.

Ljubljanski župan je, famozni Hribar, ki nam to potrjuje. On je odklonil povabilo na shod se sledečo motivacijo, katero posnememo po graški Tagespost: »ker, namreč iz pripravljenih dogovorov (trattative) se sklepa, da shod nima namena razširjevati vere in ojačiti verske zavesti, temveč zanetiti z nova boj, ki prinaša toliko škode veri in cerkvi, kakor oni, ki je nastal po prvem katoliškem shodu.«

»Nismo mi, ki smo prepričani o izključno političnem namenu, ki ga skrivajo taki shodi pod plaščem vere. Jeden izmed njih je, jeden Slovenec, ki ne more, da bi ne razločeval vere od politike.

In na tak shod se ne pričakuje samo nadškofa in kardinala Missije, ampak udeležujejo se ga duhovniki in poslanci slovanski iz Istre in med temi tudi delegat škofa iz Krka — dr. Oršič, v kojega škofiji ne živi niti eden, ponavljamo, niti eden Slovenec.

Tako »Il Piccolo« glasilo židov, laških iredentarijev, laške vlade in tukajšnjega nemestništva, kakor trdi »Edinost.« Mi smo resnici radovedni, kako stališče zavzame sedaj »Edinost«: ali naj odobruje postopanje ljubljanskega župana, iz česar sledi, da se popolnoma strinja z »Il Piccolom«, ali pa mora nastopiti proti »Il Piccolu«, torej proti Hribarju. Druge poti nima naša »Edinost.« Morda bo molčala na zgoraj imenovani »Il Piccolov« članek in z molčanjem tako pokrila oni famozni sklep glede shoda v Ljubljani. Počakajmo torej. Kolikor je nam znano, se »Edinost« ne sme mešati v kranjski prepir, kar popolnoma odobrujemo. A stvar, katero je priobčil »Il Piccolo«, sili »Edinost«, da nam pove svoje mnenje. Na dan torej z barvo, cenjena »Edinost«!

Od naše strani, mi namreč, ki nismo zadovoljni, da se polit. dr. »Edinost« ni udeležilo shoda v Zagrebu in Ljubljani, mi torej povemo sledeče:

Daleč smo prišli. Na Kranjskem je stranka, s katero se ujemajo slovenski naj-

hujši nasprotniki — Nemci in Lahi, oni nasprotniki, ki bi radi utionili vse Slovence v žlici vode, pa naj bi bili ti ubogi Slovenci: socialni demokratje, krščanski socialisti, klerikalci ali pa liberalci. Žalostno za Slovence, da ima naša slovenska prestolnica za župana moža, kojega besede že rabijo in upotrebljajo toliko Nemci, kolikor Lahi v boju proti nam, v boju, ko bi nam hoteli vzeti narodno življenje, naš jezik!

Da, srce nas boli nas tržaške Slovence, ko vidimo, kam smo prišli! Mesto, da bi dobivali iz Kranjske mi pomoč proti nasprotnikom, dobivajo jo naši sovragi.

Sme tako naprej? Hočemo še nadalje kovati orožje našim sovragom? Komur je bodočnost naroda na srcu, na noge! Kdor ljubi ta od vseh zatirani ubogi slovenski rod, naj se ne ustraši dela in truda, temveč naj neustrašeno deluje na oni poti, na kateri delujeta naša dična sokola Spinčič in Luginja. Ona dva sta nam porok boljše bodočnosti. Ta dva sokola pokazala sta nam pot, po kateri dojdemo do rešitve, prvi na shodu v Zagrebu, drugi pa na shodu v Ljubljani. Za njima torej neustrašeno Tržačani, ako hočemo v resnici dobro lastnemu narodu.

Naj se pridružimo morda Tavčarjevi stranki, oni stranki, koje glasilo se ujema z »Il Piccolom«? Naj hodimo mi z ono stranko, koje župan rabi besede, katere porabljajo potem naši najhujši sovragi kot najnevarnejše orožje proti nam?

Bodimo narodna stranka, ako hočemo rešiti rod, a naša narodna stranka ne sme odklanjati udeležbe na slovenskih katoliških shodih! Delujmo vsi na verski podlagi, ker jedino v tem je rešitev nas tržaških Slovencev!

Bog in narod!

Jeden v imenu mnogih in mnogih Tržačanov.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. septembra.

Državnozborske volitve na Kranjskem se bodo vršile: V splošni ali peti kuriji dne 12. decembra; v kmečkih občinah dne 18. decembra; v mestih in trgih in trgovski zbornici dne 3. jan. 1901, v veleposestvu dne 7. jan. — Vsa določila glede kraja, dneva in ure volitve dobe volivci v legitimacijah. — Vsi državljani moškega spola, ki imajo pravico voliti v splošni kuriji, pa niso v imeniku občinskih volivcev, morajo v osmih dneh od razpisa volitev naznaniti svojo volivno pravico pri županstvu. — V peti kuriji sme voliti vsak moški samosvoj državljan, ki je že 24 let star in ni iz drugih razlogov izključen od volilne pravice ter biva v dotični občini vsaj šest mesecev, ali je davkoplačevalec ali ne.

»Narod« in nadškof Stadler. O znanem pismu nadškofa Stadlerja pravi »Narod«: »Cesar je torej govoril in naš verni, bogaboječi cesar, velikodušni podpornik kat. cerkve, plemeniti zaščitnik rimskega papeža je duhovščini zaklical v najnemilostlivejši obliki, da se je posvetne zadeve nič ne tičejo; cesar je obsodil duhovniško politiziranje tako ostro, kakor še nikdar, ter zapodil duhovščino tja, kamor spada — v cerkev«. Pričakujemo, da bodo Štajerci, Korošci in Primorci za te besede in izrabljanje znanega pisma »Narodu« primerno hvaležni, pa da se bode g. Ivan Hribar, kadar pride v Djakovo, še v prihodnje dal poljubljati v Strossmayerjevem dvorcu od nadškofa Stadlerja!

»Narodove« »podrobnosti« o katoliškem shodu. Dr. Šusteršič je na komerzu »Danice« povedal ob zaključku nekaj krepkih liberalcem. V »Narodovem« uredništvu so čitali »Slovenčev« poročilo o tem. Hitro so spisali drugi dan »izvirno« notico in pridejali, da se je dr. Šusteršičeva »lažnjiva pripovedka« »očetu Antonu Bonaventuri baje tako dopadla, da je vsekal z roko po mizi, da se je streslo staro strelišče.« Kakor je znano udeležnikom komersa, knezoškofa Jegliča pri drugem govoru dr. Šusteršica na komerzu niti bilo ni!

Oštarija v Alojzijevišču. Narod piše: Za časa katoliškega shoda je bila v spodnjih prostorih Alojzijevišča etabli-rana

popolna gostilna. Skof je zanj po-skrbel prav primerno tablo. Iztočilo se je tam uprav ogromno množino pijače. Seve, da je bilo to na veliko škodo gostilničarjem, kajti če bi zborovalci ne bili v Alojzijevišču dobili pijače, bi bili šli v razne gostilne. Pravijo, da se je v Alojzijevišču točilo Vencajzovo vino. Če je to res, potem vprašamo samo: Kako se je to moglo dopustiti, zakaj se to ni ustavilo? Vencajz ni imel magistratovega dovoljenja, napraviti v Alojzijevišču »Buschenschank«, škofovo dovoljenje je pa v tem oziru brez vsakega pomena. Kam pa bodo prišli naši davkoplačevalci, če bo magistrat to dopuščal, da bo Vencajz otvarjal »Buschenschank«, koder se mu bo zljubilo? — To »Narodovo« »podrobnost« je treba spopolniti v toliko, da se v »Alozijevišču« ni točilo nobeno vino, da »oštarija« ni imela nobene »table«, da pa je gostilničar Rozman, ki je izbornou uredil tudi komers, prevzel pivotoč, za kar ni bilo treba nikomur prositi magistratovega dovoljenja.

Luka Jeleno popravlja! Popravek. Na temelju § 19. tisk. zak. zahtevam, da objavite z ozirom na članek v št. 311 »Slovenca« pod napisom: »Uzornik narodno-naprednega učiteljstva« sledeči popravek: Ni res, da bi bil podpisane pri bakljadi »Slov. kršč.-soc. zveze« kričal med napojeno tolpo, res pa je, da se demonstracije ni udeležil niti z enim vzklikom; ni res, da je bil med napojeno tolpo, res pa je, da je bil ves čas v družbi svoje soproge in svojih dveh otrok, ki so bakljado gledali; zato tudi ni res, da bi bil ponosen na svoje kričanje prišel v sredo 12. t. m. na Ferlinčev vrt, res pa je, da je spremljal tja svojega brata in svaka, ki sta se udeleževala kat. shoda; ni res, da je bil malo v rožicah, res pa je, da je bil samo razburjen; ni res, da je trdil: »Mi smo demonstrirali«, res pa je, da je vpričo gostov trdil Štefe, da sem govoril po bakljadi, da sem jaz povzročil demonstracijo; res je dalje, da sem takoj najodločnejše zavrnil to njegovo izmišljotino in rekel, da laže, kdor to trdi; ni res, da bi bil jaz proglasil kakega naprednega učitelja za kandidata pete kurije; ni res, da bi bil jaz koga sramotil, res pa je, da je povzročil vse besedičenje Štefe, ki je z namenom, da bi izzival, kot je sam trdil, prisedel nepovabljeni naši mizi in se začel vtikati v domače pogovore, ki sem jih imel s svojim bratom in svakom; ni res, da bi me bilo vzdignilo par kmetov in me neslo pred vrata, res pa je, da se je zaletel neki kmet v me — ne vem iz katerega namena — ko sem stoječ pri sosedni mizi govoril z nekim starim znancem, zato ni res, da me je rešil klerikalec; ni res, da je podpisane demonstriral ob patrijotičnem slavlju in proti škofu, res pa je, da se ni udeležil demonstracije; ni res, da bi se bahal kateri mojih otrok z demonstracijo, ni res dalje, da pripoveduje, da so dobili demonstrantje pijače od Tavčarja in Hribarja, res pa je, da sta moja otroka tiho in mirno gledala bakljado in se nista ves čas niti za pet korakov oddaljila od mene in svoje matere. — V Ljubljani, 16. septembra 1900. L. Jelenec. — Opomba uredništva: Ta popravek je liberalna značilnost. Luka Jelenec taji celo to, da je frčal po zraku, kar so videli vsi, ki so bili takrat na Ferlinčevem vrtu. Ako Luka Jelenec torej takrat ni bil prav nič v rožicah, je bil pa tako »razburjen«, da ni prav videl dogodkov okolu sebe. Številno prič, ki so slišale njegov klic »Mi smo demonstrirali!« psoval je, da se lažejo, nakar bi bil skoro dobil zaslužno plačilo, da ga ni rešil ravno g. Štefe. O učitelju Stiasnem je Jelenec imel slabo vest, da postane predsednik »Zaveze«, ter je pozabavljal, da se je Stiasni udeležil neke misijonske procesije. Jelenčeve demonstracije ki so po svojem lastnem naznanilu nam naznanili tisti, ki so Luko Jelenca takrat videli in slišali. Kar se tiče Jelenčevega nadebudnega sinčka gimnazijca, povemo danes še, da je sinček naznanjal celo množino pijače, katero so po njegovi trditvi dobili demonstrantje, ter je trdil, da je Tavčar dal štiri sodčke piva, Hribar pa sodček vina. O učitelju v peti kuriji pa se Jelenec menda sam kesa, da je tajnost tako zgodaj izdal.

Osebnosti. Dr. Ivan Tavčar namerava, kakor se čuje, kandidovati v drž. zbor v Ljubljani namestu Jos. Kušarja.

— G. Ivan Prelog, spoštovani slovenski trgovec v Trstu, se je poročil z gospico Marijo Danielut.

Kanonično umeščena sta bila dne 15. sept. č. g. Anton Koblar na župnijo Kranj; dne 17. sept. č. g. Josip Erker na župnijo Topla Reber.

Kumetniški razstavi Vsled pomote sta izostali v našem večeršnjem poročilu imeni našega umetnika domačina gosp. L. Grilca in g. Ažbete, katera sta tudi poslala vsak po eno vrlo in lepo izdelano delo. Pohvalno imenujemo Grilčevo „Tihožitje“, katero se odlikuje zaradi dobre kompozicije in polnih, lepih barv. Ažbetova „Zamurka“ je gotovo tudi jako fino delo.

Slabi računarji so narodni naprednjaki. Drugega slovenskega katoliškega shoda se niso udeležili, a kljub temu modrujejo, kolika je bila udeležba. »Narod«, »Novice«, »Soča« in seve tudi »Gorenjec« pišejo, da je bila udeležba veliko manjša, kot na prvem katoliškem shodu. 4000 je tem ljudem manj nego 1000. Prvega slov. katol. shoda se je udeležilo nekaj nad 1000 oseb, drugega pa do 4000. Liberalci menda vidijo manjšo udeležbo v tem, da se drugega katoliškega shoda ni udeležil pri prvem shodu »katoliški« Andrej Gabršček. Besnost proti katoliški stvari je napravila iz naših liberalcev slabe računarje.

Shod v Dutovljah. Dne 16. t. m. sta Andrej Gabršček in dr. Tuma v Dutovljah na Krasu napovedala shod. O tem smo prejeli dve poročili. Po teh poročilih se je zbralo okoli 600 oseb. Nad dve tretjini navzočih je bilo nasprotnih sklicateljema, vendar pa so Gabrščkovi pristaši zahtevali predsednika. Vsled tega je nastal prepir, ki je trajal nad eno uro. Konec prepira je bil, ko je vladni komisar razpustil shod. Nato sta Gabršček in dr. Tuma sklicala zaupen shod. Gabršček je torej v nedeljo pogorel, in to se mu bode ponavljalo, dokler bode trobil v rog kranjske liberalne klike, ki je zvezana s Schweglem.

Socialno-demokratski shod v kani. Včeraj je tukajšnja socialna demokracija sklicala »shod železničarjev«, na katerem je govoril bivši državni poslanec, znani agitator Resel iz Gradca. Vseh vdeležencev je bilo blizu dvesto, izmed teh pa še polovica ne železničarjev; večinoma so se shoda vdeležili običajni obiskovalci socialističnih shodov, naj jih — priredi socialna demokracija pod to ali ono firmo. Shod se je otvoril in pozdravil samo v nemščini. Napram temu shodu »Narodovci« niso poskušali prirediti kako »demonstracijo«. Resel je govoril o socialnih reformah na železnica in ostro prijemal železniškega ministra. V obče je bil njegov govor precej stvaren, seveda največji greh železnične uprave je videl v razpustitvi železničarske organizacije, katera je židovskim voditeljem in njihovim hlapcem donajala toliko lepih novcev. Za njim je nastopil Kristan iz Trsta, ki bi bil imel v istem predmetu poročati v slovenskem jeziku. Poznalo se mu je takoj, da o železničarskih zadevah še manj razume nego Resel, bivši krojač, in je praznoto skušal pokriti le s fanatičnim pripovedovanjem starih, pogretnih fraz in »Narodovih« dovtipov ter navadnim zabavljanjem.

Ljubljanska meščanska godba. Oni, ki so se svoječasnno vpisali v godbeno šolo, vabijo se, da se zglase v sredo 19. ali četrtek 20. t. m., od 6. do 8. ure zvečer v starem gimnazijskem poslopju na Vodnikovem trgu v prvem nadstropju v godbeni dvorani, kjer se jim naznani dan in ura godbenega pouka. Kdor se dosedaj še ni vpisal in želi vstopiti v godbeno šolo, naj se istotako v zgoraj navedenem času tam prijavi. Sprejmejo se pa le oni, ki so pripravljeni sodelovati pri ljubljanski meščanski godbi, ko se za to izvezbajo. Poduk bode brezplačen in se jim tudi godala za šolo preskrbe. Odbor.

Soščolci † g. Lovra Tiča ne pozabite darovati vsak po pet sv. maš za ranjkega, prezgodaj umrlega tovariša, kakor smo si pred razhodom obljubili.

Za živinorejce. Dež. odbor kranjski oddajal bo meseca oktobra t. l. bika plemenjake cikaste in sive pasme proti povračilu polovice nakupnih stroškov, in sicer v prvi vrsti občinam, v drugi tudi zasebnim živinorejcem. Prošnje je vložiti do 6. okt.

t. l. pri dež. odboru v Ljubljani in vsaki prošnji je priložiti 20 K, katere zapadejo, če prosilec noče prevzeti odkazanega mu bika.

Ljubljanske novice. Nemško korajžo so danes opoldne kazali po Ljubljani Karniolci. Hodili so po mestu, ker županova radikalnost neha baje ob frankfurtskih trakovih. Odkar so slovenski delavci za svoj nastop proti Karniolcem od narodnonapredne strani, dobili zasmehovanje, dobili so Karniolci zopet poguma. Tistih par žvižgov, ki so jih čuli danes, jih ne plaši. — V vodi so našli mrtvo ob Ižanski cesti v vodi Ižici Alojzijo Kozlevčar, mlado, lepo dekle. Doma je Kozlevčar iz Štorje obč. Št. Vid pri Stičini. Pri njej so našli 52 v. in molitveno knjižico. Truplo je iz vode potegnil delavec Jakob Zadnikar. Nihče ne ve, kako je zašla v vodo. — Ročen voziček ukraden je bil branjevki Mariji Magister. Pustila ga je brez nadzorstva na Francovem nabrežju. Voziček je vreden 40 K. — Hranilnično knjižico našel je Vincenc Ilmayer. Na knjižici je vloga 40 kron. — Konji splašali so se včeraj posestniku Preslu iz Mengeša. Na vozu je bil jeden deček in dve deklici. Kot blisk so konji leteli proti črnuškemu mostu, kjer so deček in deklici poskakali raz voza. Deček je obležal nezavesten, a je po trudu dobrih ljudi prišel zopet k zavesti. — Ponesrečen biciklist. Drvar Jager s Trnovega je padel pri Logu blizu Vrhnike s kolesa ter se je tako pobil, da je baje malo upanja, da bi okrev. — Ukraden kolo. Posestniku M. Poličarju iz Vrda pri Ljubljani je ukraden kolo vredno 300 K. Poličar je pustil kolo na Dunajski cesti ter šel v trgovino Schneider in Verovšek. Mej tem mu je nekdo kolo ukradel. Kolo so pozneje našli v gostilni pri »figabirtu«. — Nemško gledališče prične svoje predstave 30. t. m. — Še jedna tovarna vode-sodovke se snuje v Ljubljani. — Mestna davkarija podržavljena? Po magistratu se govori, da bode baje mestna davkarija podržavljena. — Umrli je gospod Ant. Kregar na Martinovi cesti štev. 13.

„Cecilija“ se izmed vseh po družbi sv. Mohora izdanih knjig največ rabi, zato bi bilo želeti, da se pri ponatisu žrtvuje zanjo nekoliko boljši papir, nego se je določil za prvo izdajo, ki v veliko škodo pečovodij pri pogosti rabi navadno prav malo časa vezavo vzdrži. Tudi bi bila nekoliko večja oblika dosti pripravejša, nego je dosedanja v osmerki.

Namesto venca na grob † ekspozita Tiča je daroval gosp. Josip Prosenc Jeranovi dijaški mizi 10 kron.

Kontrolni shodi za novomeški okraj bodo: Za brambovce 10. oktobra v Novem mestu, 12. oktobra v Žužemberku, 13. okt. v Trebnjem; za stalno armado 15. okt. v Trebnjem, 16. v Žužemberku, 18. in 19. v Novem mestu, 20. na Toplicah.

»Progresso« in prihodnje državno-zborske volitve. Iz Trsta se nam poroča: Tukaj je razširjena govorica, da se »Progresso« ne udeleži prihodnjih državnoborskih volitev. To je za sedaj seveda samo fama, o kateri nihče ne ve prav, kako je nastala. Nemogoče pa bi ne bilo, da so irredentisti sklenili, da zopet spremene svojo taktiko, kajti njihov dosednji nastop v zbornici jim je gotovo, lastni stranki nasproti in pred svetom, več škodil, nego koristil. Politika noža, ki reže na obeh straneh, rani pač lahko tistega, ki rabi tako orožje. V Trstu so bili radikalni, da bolj niso mogli biti, in priznati moramo, da njih živahna mimika ni ostala brez vtisa na tržaško namestništvo. Kedar so bili pa na Dunaju, so prosjačili in klečeplazili okrog ministerskih stolic ter ponujali svojo pomoč za ali proti obstrukciji, v vsaki mogoči kombinaciji. Komaj so bili doma, so pošiljali v sosednje kraljestvo sožalne izjave, vence in zastave z napismi, ki so vse drugo prej, nego izraz dinastičnega čustvovanja. Taki zaljubljeni pogledi na dve strani seveda niso mogli ostati skriti masi, ki je za njimi. V italijanskih novinah samih so se pojavili ostri kritiki tega cincaja in omahovanja. Stranki so se zamerili, ista je že davno spoznala, kako prav je imel modri Mojzes Luzzatto, ki jim je svoje dni odsve-toval, naj se ne hodijo na Dunaj blamirati. Pri osrednji vladi tudi, vključno pometanju

hodnikov na ministerstvih, vključno ponujanju svoje pomoči za vsak slučaj, niso znatnega dosegli ničesar. Vključno vsem protestom je vlada ustanovila hrvatski gimnazij v Pazinu. No, kakor da bi ne bilo dovolj neuspehov že na teh dveh krajih, sedaj so jim začeli tudi še zaveznički na Trentinskem dajati lek-cije, naj uredijo svoje razmerje do Slovanov na temelju ravnopravnosti. Ta opomin čitamo v glasilu trentinskih Italijanov »Alto Adige«. Lahko bi torej skoro klicali s hr-vatskim pesnikom: »Bože mili, kud sam zašo? Neznam puta, neznam staze...« Tudi »nesreča« »spoštovanega« dr. d'Angeli ja, ki je tako sramotno padel z vršiča svoje slave, ni baš taka, da bi povoljno delo-vala na tržaške Italijane ter dajala vodite-ljem poguma za prihodnje volilne borbe, do-čim je ta slučaj dal Slovincem britko orožje. Iz vsega tega bi torej ne bilo težko raz-umeti, ako se »Progresso« vzdrži volitev. V tem slučaju bi si še gospodje bili lahko po-nosno na prsi, češ: pokazali smo, kaj zamo-ramo, ako hočemo; ta dokaz nam zadostuje, na Dunaj pa ne pojdemo več, naš parlament je drugod. Slovincem bi »Progresso« seveda storil veliko uslugo, ako se uresniči gorenja govorica. Ker pa irredenta ni ravno na glasu, da bi rada delala kake usluge Slo-vincem, moramo proti navedenim vestem biti precej skeptični, vsekako bolj, kakor oni, ki že prodajajo medvedovo kožo ter sa-njarijo o dveh slovenskih mandatih tržaš-kih... Ako je tisti napredni slovenski po-slanec, ki v »Information« prorokuje pri-ra-stek slovenskih poslancev na Primorskem, o tem misli na tržaško četrto in peto ku-rijo, se je pač menda, žal, malo preneglil. Sicer pa je tudi mogoče, da se ta govorica širi le z namenom, da bi Slovence malce uspančkala. No, to se gospodi od »Progressa« seveda ne posreči.

Tržaške novice. Ustrelil se je v Trstu 26letni carinski asistent Rudolf Grauner. Zapušča vdovo in hčerko. — Pred porotnim sodiščem je bil obsojen 35letni kovač Franc Rupnik iz Zagorja na Kranjskem na pet mesecev strogega zapor, ker je v Palovcu Ivana Skoka tako ranil, da je Skok umrl. — Dne 22. t. m. otvori slovesno tržaški »Sokol« svojo novo društveno telovadnico, ki je v ulici Coroneo št. 15.

Velik požar v Trstu. V Trstu je zgorel veliki parni mlin Economo. Zgorela je tudi zaloga zrnja in moke, rešili so le knjige, vrednostne papirje in denar. Mlin je bil dobro zavarovan. Lastniki skoro gotovo ne bodo trpeli nobene škode. Obžalovanja vredni so v prvi vrsti ubogi slovenski de-lavci, katerih je služilo v tovarni okoli 500 in ki so sedaj brez kruha.

Varnostne naredbe na Goriškem. Poročali smo, kako obširne varnostne na-redbe so na Goriškem pred prihodom ce-sarja. Sedaj se poroča, da je meja proti Ita-liji zastražena v pravem pomenu besede. Orožniki, finančni stražniki in pa za to na-jeti kmetje hodijo ob meji tako, da ne more nihče neopažen čez mejo.

Na sv. Goro pri Gorici pridejo zo-pet oo. frančiškani. Z gvardijanom P. Kali-stom Medič pridejo še: P. Altonz Furlan, P. Fel. Podbregar, P. Konrad Mesar, P. Sal-vator Zobec in P. Kapistran Ferlin. OO. frančiškani so se bili naselili na sv. Goro že leta 1565. Pregnani pa so bili l. 1786 in sicer 28. jan. Po 114 letih se vrnejo zdaj zopet na sv. Goro.

Anarhisti. Poroča se nam: V soboto proti večeru se je klatil po Strasoldu v Fur-laniji nek tuj človek, očitno italijanski po-danik. Tamošnji redar ga je ustavil in prašal, kaj dela tu. Neznanec mu je odgovoril, da gre po opravkih; na to ga je redar hotel aretirati. Pri tej priči pa potegne tujec re-volver in ustrelil na redarja, katerega je smrtno nevarno ranil.

Ogenj. Ponedeljek ob 2. uri v jutro je nastal ogenj v hlevu Jožefa Bizjaka, me-sarja v Št. Vidu nad Vipavo. Shranjenega je bilo na hlevu čez 100 centov sena, last trgovca Ivana Premru, ter 30 mernikov žita nekega drugega kmeta. Gospodarja ni bilo doma, odšel je s svojim sinom okoli polu-noči na semenj živino kupovat. Kako je ogenj nastal ni znano.

Hudoben človek je 13. t. m. oklal z nožem moža, ki je peljal češplje v Go-rico na prodaj. Govorijo ljudje, da je prav

iz hudobije zločinec storil, ker baje po potu se ni hotel oklani pogovarjati z njim. Ra-njenega so spravili na Razdrto, kjer se je v bližini to hudodelstvo storilo.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem in z oseb-nim staležem kranjskega ljudsko šolskega učiteljstva za šol. leto 1900/01. VII. letnik. Sestavil Št. Primožič. Cena za 75 učencev 1 krono 40 vin., za 100 učencev 1 krono 50 vin., za 125 učencev 1 krono 60 vin., za 150 učencev 1 krono 70 vin. Poština 10 vin. Naročnikom šol. tiskovin 40 vin. ceneje. Tiskal in založil R. Šeber v Postojini.

Na Brezjah je bilo doslej v letošnjem letu nad 1400 svetih maš. Dne 13. t. m. je maševalo 36 duhovnikov. Toliko svetih maš še nikoli tu ni bilo na en dan. Romarjev je bilo največ 8. in 9. septembra. Dne 8. sep-tembra popoldne je bila cerkev pretesna za vse romarje; drugo jutro je bilo božje-potnikov za dve cerkvi. Na rožnivenko ne-deljo bo zopet večja slavnost.

Zveza nemških učiteljev in učiteljc na Štajerskem. Dodatno o zboro-vanju te nemškoradikalne zveze v Mariboru se nam poroča, da je bilo pri zborovanju navzočih 250 oseb. Zveza obstoji sedaj dve leti in jo tvori 13 učiteljskih društev s 744 člani. Predsednik zveze je zopet Klement Pröll. Prihodnje leto bode zveza zborovala v Gradcu.

Bohinjska železnica. Za bohinjsko črto se bodo pričela pripravljala dela, ka-tera bode vodil stavbeni nadkomisar držav-nih železnic Leopold Frisch z uradnim sedežem na Jesenicah, za črto čez Kara-vanke pa višji nadzornik H. Angl s sede-žem v Celovcu.

Beljačani dobe letos takozvano »Haupt-liebesgabe« protestantskega društva (Gustav-Adolf) avstrijskega. Denar ima služiti no-vemu pastoratu, ki se je ustanovil v Beljaku za protestantsko-politične namene. V naci-jonalnih listih je na daru veliko veselje.

Dobavni razpis. C. kr. domobr. mi-nisterstvo namerava po javni dobavni kon-kurenci zagotoviti različne potrebščine za dež. brambo. Izmed predmetov, ki jih je do-baviti, je zlasti omeniti naslednje: bluže, dolge hlače (Pantalon), ulanke, hlače za v škornje, pasove, čevlje (15200 parov), jer-mena, torbe, stojala, uzde, koče za pod sedla, tornistre itd. Z 1 K kolekovane ponudbe morajo po predpisanem vzorcu dospeti najkasneje do 16. nov. 1900 do 12. ure popoldne v vložni zapisnik c. kr. domobr. ministerstva. Vzorci predmetov, ki jih je dobaviti, se dobe proti plačilu pri glavnem skladišču za dom. opravo na Dunaju (Landwehr-Ausrüstungs-Hauptdepot). Razglas, obsegajoč natančne po-goje in zaznamek predmetov, katere je do-baviti, ter ponudbeni vzorec je na ogled pri trgovski in obrtniški zbornici, katera ga na zahtevanje tudi pošlje strankam na ogled.

Šest let ječe je dobil 24letni mizarski pomočnik Franc Čuden iz Št. Vida pri Ljub-ljane pred celovskim sodiščem, ker je dva moža hudo obklal z nožmi.

Mrtvo truplo je včeraj našel v Ižici delavec Jakob Zadnikar iz Črne vasi na ljub-ljanskem barji. Pri mrliču so našli delavske bukvice na ime Albine Kozlevčar iz Stornje občina Št. Vid pri Zatičini.

Skrivnosten umor na Notranjskem. Blizu vasi Laze na Notranjskem našli so truplo 22letne hčere Petra Modica, trgovca v Dragi. Truplo je bilo pokrito s smerečjem ter ima na vratu velike rane. Nesrečnica je bila umorjena skoro gotovo že meseca avg., ko je šla obiskat svojega moža, ki je bil pri vojaških vajah v cerkniški okolici.

Samomora. V Velikovecu se je ustrelila s puško žena tamošnjega trgovca A. T. — Pri Metlovem pod Sinčovasjo je šel pod vlak neki hlapec. Vlak mu je odtrgal glavo. Krivo sumničenje ga je gnalo v smrt.

Hilsnerjeva obravnava je zopet preložena. Ker bode izid za antisemite skoro gotovo ugoden, je obravnava preložena, ker se boje, da bi vspeh antisemiti utegnili izra-biti pri bodočih volitvah.

Proti podraženju premoga. Krščan-sko socialna delavska stranka na Dunaji je pričela energično protestno akcijo proti ne-sramnemu oderuštvi male peščice premogar-skih kapitalistov, pod čegar pritiskom morajo

trpeti milijoni ubožnega delavskega ljudstva. Prireajo se shodi, na katerih se vlada pozivlje, da stori konec temu počenjanju; antisemitsko časopisje piše o tej zadevi zelo ostro.

Tovo Ilič mrtev. Razupiti razbojnik, o katerem smo poročali nedavno, je mrtev. Iz Vukovarja se poroča, da je Iliča zasačil neki orožnik. Ilič je zbežal na neko drevo, na katerega je orožnik streljal. Tovo Ilič je padel mrtev z drevesa.

Največjo bakreno goro so našli kakih 30 milj od mesta Vancouver v Ameriki. Gora je visoka 428 čevljev.

IX. svetovni mirovni kongres prične zborovati 30. t. m. v Parizu. V odboru so med drugimi merodajnimi osebami tudi Tolstoj, Björnson, belgijski ministri predsednik Bernaert, znani dunajski filosemit Suttner in ogrski ministri predsednik Szell. Kakih posebnih uspehov je težko pričakovati, kakor je bila tudi mirovna konferenca v Haagu brez praktičnega pomena.

Kako se je godilo na banketu feministov v Parizu? Navzočih je bilo tudi 300 dam in jedna izmed njih madame Vincent je, govoreč o delih in uspehih shoda, se spominjala tudi pariškega mestnega zbora, ki je s podporo 10.000 frankov shod sploh omogočil, in je končno dvignila čašo na blagor pariške občine. Tedaj se ji je pa slabo obneslo. Klici „Ven ž njo“ so zagrmeli in „Ta pije na zdravje antisemitov“; guvernica se je morala odstraniti. Treba je vedeti, da je bila večina tujih vdeležencev židov in židinj francoskih pa požidovljenih socialistov. Nesramni pa so bili tako, da so prosili občinski svet podpore in mesto zahvale priredili mu demonstracijo. Za emancipacijo, ki teži po tej smeri, se pač ne moremo ogrevati.

Društva.

(Zveza slovenskih kolesarjev) ima letošnji občni zbor v nedeljo dne 23. septembra 1900 l. ob 10. uri popoldne v novo zgrajenem paviljonu „Narodnega Doma“ v Ljubljani. Istega dne ob 3. uri popoldne pa priredi zveza o priliki dirke kluba slovenskih biciklistov „Ljubljana“ dirko za prvenstvo zveze na dirkališču za dobo 1900; pri kateri smejo dirkati samo člani zveze. Dolžina: 4.800 m = 12 krogov. Maksimalni čas = 8 minut. Vloga = 5 K. Nagrade: Častni znak in častno darilo v vrednosti 100 K, za prvega, 50 K, za drugega in 30 K, za tretjega. Razun tega pa še dobi prvi naslov: Dirkališki prvak Z. S. K. za dobo 1900/01. Prijave in vloge sprejema do včetrš 19. t. m. zvezni blagajnik gospod Ivan Frelih.

(Klub slovenskih biciklistov „Ljubljana“) vabi k VI. narodni dirki, ki se vrši v nedeljo dne 23. septembra. V soboto je po gledališki predstavi sestank v Narodnem domu. V nedeljo je ob 1/3 3. uri dirka, pri kateri svira vojaška godba. Zvečer ob 7. uri koncert z vojaško godbo v steklenem salonu Narodnega doma. Vstopnina h koncertu 50 h za osebo. Prijave sprejema blagajnik gospod J. Gogola, zaključek prijave dne 19. t. m. ob 9. uri zvečer.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za Tržič in okolico) si je izvolila na občnem zboru dne 16. t. m. sledeči odbor: prvomestnik veleč. gospod svetnik in župnik Fr. Špendal, podpredsednik g. Lenart Klotutar, tajnik g. Jožef Potokar, namestnik tajnikov g. Niko Ahačič, blagajnik g. Fran Zorec, namestnik blagajnikov g. Fr. Ahačič.

(Katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Tržiču) je imelo 16. septembra svoj občni zbor v društvenih prostorih. Odbor sestoji iz sledečih udov: predsednik J. Potokar, podpredsednik J. Kržišnik, tajnik Fr. Ahačič, blagajnik A. Mikič, knjižničar J. Papov. Odborniki: M. Papov, K. Končar, P. Perko, Fr. Vidic, J. Bahun. Občni zbor je izvolil soglasno v znak hvalnosti častnim udom č. gospoda Ignacija Nadraha, bivšega kaplana tržiškega, ustanovitelja in predsednika temu društvu.

Darovi.

Daroviribenskim pogorelcem: Nadalje so darovali: Čast. farni uradi: Dražgoše 6 K, Javorje 10 K, Rateče 5 K, Koroska Bela 51 K 20 h, Jesenice 50 K, Lesce 50 K, Mavčiče 10 K, Gorje 142 K; slavna posojilnica v Gorjah 60 K; č. gosp. Štefan Jenko, župnik v Podgrajah 3 K. — Iskrena hvala v ime pogorcev! Prošiva nadaljne pomoči v veliki potrebi! Ribno-Bled, 14. septembra 1900. Janez Burja, župan. Janez Oblak, župnik.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 18. sept. Danes je cesar vsprejel ministerskega predsednika v avdienci. Včeraj popoldne se je vršil daljši ministerski svet.

Dunaj, 18. sept. Cesar izraža v posebnem povelju svojo zadovoljnost nad izidom manevra v Galiciji ter izreka posebno priznanje mornarici v Vzhodnji Aziji, proseč Boga, naj bi blagoslovil avstro-ogerske zastave v blagor domovine in cesarske hiše.

Praga, 18. septembra. Češki listi poročajo, da bodo Čehi v Budejovicah zopet ponudili mandat princu Frideriku Schwarzenbergu.

Lvov, 18. septembra. Tu se vrši gališki shod obrtnikov, ki se je iz političnih vzrokov izjavil proti vseslovan-skemu shodu obrtnikov v Pragi.

Belgrad, 18. sept. Izredni občni zbor gospejnega društva je v soglasno vsprejeti resoluciji obsodil postopanje kraljice Natalije proti kraljevi dvojici ter ji odvzel pokroviteljstvo. Objednem je bila izvoljena deputacija, ki naj kraljici Dragi ponudi pokroviteljstvo.

Belgrad, 18. sept. Zatrjuje se, da bode kralj dne 24. t. m. na rojstveni dan kraljice Drage pomilostil vse zaradi napada na Milana obsojene osebe.

Draždane, 18. septembra. O nesreči saškega princa Alberta se še poroča; Konji so se splašili pred nekim dirjajočim vozom. Voznik in princ služabnik sta odletela s kozla, voz je zadel ob bližnje drevo in v tem hipu je padel z voza princ Albert. Prvima dvema se ni pripetilo nič žalega in našla sta princa nezvestnega. To se je zgodilo malo pred deseto uro. Princa so pripeljali v stanovanje, a se ni več zavedel.

London, 18. sept. „Cape Argus“ poroča iz Laurenc-Marqueza, da je došla Krügerjeva soproga z mnogimi Buri v zaliv Delagoa.

Haag, 18. sept. Nizozemska vlada je ponudila po svojem konzulu Krü-

gerju svojo vojno ladijo za potovanje v Evropo.

Amsterdam, 18. sept. Vojna ladija „Friedland“ je dobila povelje, da v Delagoa zalivu uzame Krügerja na brod in pripelje v Evropo.

Vojska na Kitajskem.

Dunaj, 18. sept. (C. B.) Iz Hong-konga poročajo danes: Vrhovni poveljnik grof Waldersee je včeraj došel v tukajšnji pristan.

Pekin, 18. sept. Zunanji zastopniki so včeraj sklenili, da se ne pogajajo z Li-Hung-Čangom. Ruski poslanik je prejel nalog, da mora odriniti iz Pekina. Tekom novembra pričakujejo novih bojev, ker so se jele znova zbirati kitajske čete in je v nevarnosti zveza Pekina z morjem. Japonci bodo poslali iz Pekina 15.000 mož.

Shanghai, 18. septembra. Reuterjev urad poroča: Kitajski uradniki izjavljajo: Li-Hung-Cang je brzojavil ruski vladi, da je sicer mogoče pripomoči cesarju zopet do prestola, a ne more prevzeti poročstva brez ministra Rang-yu, da bo kaznovan princ Tuan.

Umrli so:

16. septembra. Franc Kadunc, kramar, 55 let, Marije Terezije cesta 5, srčna hiba. — Marija Cirer, gostija, 86 let, Črna vas 20, ostarelost.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 17. septembra 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	7.72	do	K	7.73
» » pomlad	»	8.18	»	»	8.19
Rž za jesen	»	7.42	»	»	7.43
» » pomlad	»	7.75	»	»	7.76
Turšica za jesen	»	6.60	»	»	6.61
» » pomlad	»	5.25	»	»	5.26
Oves za jesen	»	5.53	»	»	5.54
» » pomlad	»	5.83	»	»	5.84

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

čas	čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
17	9 zveč.	742.1	15.1	sl. svzh.	jasno	
18	7. zjut.	741.7	11.2	brezvetr.	megla	0.0
	2. popol.	740.2	18.0	sl. jz.az.	oblač.	
Srednja včetršnja temperatura 15.4° normale 14.6°.						

Knjigarna

Kleinmayr-ja & Bamberg-a

v Ljubljani, na Kongresnem trgu 2

priporočajo svojo 814 6-4

popolno zalogo

vseh v tukajšnjih in vnanjih učiliščih uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah broširanih in v trdnih šolskih vezih po znižanih cenah.

Seznami uvedenih knjig se oddajajo zastonj.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 113 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20.000.000 K.

Reservni zaklad nad 7.500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dné 18. septembra.

Skupni državni dolg v notah	97.45
Skupni državni dolg v srebru	97.15
Avstrijska zlata renta 4%	116.40
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	97.80
Ogerska zlata renta 4%	115.50
Ogerska krona renta 4%, 200	90.60
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	171.40
Kreditne delnice, 160 gld.	260.50
London vista	242.02
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118.32

Dné 17. septembra.

20 mark	23.66
20 frankov (napoleonov)	19.31
Italijanski bankovci	90.20
C. kr. cekini	11.44
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172.50
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161.50
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195.50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94.20
Tisne srečke 4%, 100 gld.	142.50
Dunavske vravnjavne srečke 5%	252.50

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	107.50
Zastavna pisma av. ostr. zem.-kred. banke 4%	94.20
Priporočne obveznice državne železnice	119.50
» » južne železnice 3%	317.50
» » južne železnice 5%	119.50
» » dolenskih železnic 4%	99.50
Kreditne srečke, 100 gld.	392.50
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	367.50
Avstrijskega rubešega križa srečke, 10 gld.	42.50
Ogerskega	20.50
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12.80
Rudolfove srečke, 10 gld.	62.50

Salmove srečke, 40 gld.	170.50
St. Genois srečke, 40 gld.	195.50
Waldsteinove srečke, 20 gld.	111.50
Ljubljanske srečke	47.50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	275.50
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gi. st. v.	6080.50
Akcije tržanskega Lloydja, 500 gld.	801.50
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	111.50
Splošna avstrijska stavbna družba	151.50
Montanska družba avstr. plan.	474.50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	490.50
Papirnih rubljev 100	255.25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zrupe pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promete za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba

„M E R C U R“
I., Wellzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženih glavnice.